

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายวิชา ส32103 ประวัติศาสตร์สากล

ภาคเรียนที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 อารยธรรมของโลกยุคโบราณ

เวลา 12 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 15 อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เวลา 1 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส 4.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส 4.2 ม.4-6/2 วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายลักษณะสำคัญของอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้
2. วิเคราะห์ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และการติดต่อกับภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาอารยธรรมได้
3. อธิบายการรับและการปรับใช้วัฒนธรรมจากอินเดียและจีนได้

4. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม มีการติดต่อกับดินแดนภายนอกผ่านการค้า การเดินทาง และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดพัฒนาการของรัฐและอารยธรรมที่มีลักษณะเฉพาะของภูมิภาค โดยได้รับอิทธิพลจากอินเดีย จีน และวัฒนธรรมจากภายนอก แล้วนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่น

5. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่

- อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรทีส ไนล์ หวางเหอสินธุ และอารยธรรมกรีก โรมัน

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

-

6. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- ทักษะการคิดวิเคราะห์

ความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการทำงานกลุ่ม

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

8. กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค Jigsaw)

ขั้นนำ

1. กิจกรรม “ภาพนี้บอกอะไรเรา?”
2. ครูนำภาพโบราณสถานและหลักฐานทางวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาให้ นักเรียนสังเกต เช่น นครวัด บุโรพุทโธ เจดีย์หรือโบราณสถานในภูมิภาค เรือและเส้นทางการค้าทางทะเล ศิลปกรรมที่มีลักษณะผสมผสาน
3. ครูตั้งคำถาม “เหตุใดดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีศิลปะ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมที่หลากหลาย?”
4. ให้นักเรียนร่วมกันคาดคะเนคำตอบ แล้วครูเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มบ้าน (5 นาที)

5. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น กลุ่มบ้าน กลุ่มละ 4-5 คน
6. กำหนดหัวข้อย่อยให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบแตกต่างกัน ได้แก่

สมาชิก A: ภูมิศาสตร์และแหล่งทรัพยากร

สมาชิก B: การเมืองและการเกิดรัฐ

สมาชิก C: เศรษฐกิจและการค้าทางทะเล

สมาชิก D: ศาสนาและวัฒนธรรม

สมาชิก E: ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม

ขั้นที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (10 นาที)

- นักเรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มบ้านมารวมกันเป็น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
- แต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ หนังสือเรียน แผนที่ และหลักฐานภาพ จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม
“ประเด็นนี้มีส่วนทำให้อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พัฒนาอย่างไร?”
นักเรียนสรุปข้อมูลเป็น 3 ประเด็นสำคัญ พร้อมหลักฐานประกอบ

ขั้นที่ 3 กลับสู่กลุ่มบ้าน (10 นาที)

- นักเรียนกลับไปยังกลุ่มบ้านของตนเอง สมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ “ผู้เชี่ยวชาญ” ถ่ายทอดความรู้ที่ได้ศึกษามาให้สมาชิกคนอื่น สมาชิกกลุ่มจดบันทึกข้อมูลลงในตาราง

ปัจจัย	ลักษณะสำคัญ	ผลต่ออารยธรรม
ภูมิศาสตร์		
การเมือง		
เศรษฐกิจ		
ศาสนาและวัฒนธรรม		
ศิลปกรรม		

ขั้นที่ 4 ภารกิจกลุ่ม (10 นาที)

- แต่ละกลุ่มร่วมกันสร้าง “แผนผังอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ให้เชื่อมโยง ภูมิศาสตร์ การค้าและการติดต่อ การเกิดรัฐ การรับวัฒนธรรมภายนอก การปรับใช้ให้เข้ากับท้องถิ่น อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนนำเสนอแนวคิดสำคัญของกลุ่ม 1 นาที

ขั้นสรุป

- นำเสนอผลการทำงานกลุ่ม ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอ “ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความหลากหลาย” ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบและเพิ่มเติมข้อมูล
- สรุปองค์ความรู้ ครูเขียนคำสำคัญบนกระดาน
ภูมิศาสตร์ → การค้า → การติดต่อ → การรับวัฒนธรรม → การปรับใช้ → อารยธรรม
ให้นักเรียนร่วมกันอธิบายความสัมพันธ์ของแต่ละคำ
- Exit Ticket นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามสั้นๆ “สิ่งใดเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะหลากหลาย เพราะเหตุใด?”

9. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 70 ขึ้นไป
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย	แบบประเมินการคิดวิเคราะห์	ระดับพอใช้ขึ้นไป

สังเกตการมีส่วนร่วม	แบบประเมินการทำงานกลุ่ม	ระดับพอใช้ขึ้นไป
สังเกตการอธิบายในกลุ่ม	แบบสังเกต	ระดับพอใช้ขึ้นไป
ประเมินผลงานกลุ่ม	แบบประเมินการนำเสนอ	ระดับพอใช้ขึ้นไป

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน ประวัติศาสตร์สากล ม.4-ม.6
2. ใบความรู้ เรื่อง อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. ภาพโบราณสถานและศิลปกรรมในภูมิภาค
5. ภาพเส้นทางการค้าและการเดินเรือ
6. ใบงานกิจกรรมกลุ่ม
7. กระดาษสำหรับจัดทำแผนผังความคิด

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด หรือห้องสมุดประชาชน
2. ห้องเทคโนโลยีสารสนเทศ

ใบความรู้ เรื่อง อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่ตั้งอยู่ระหว่างอินเดียกับจีน มีทั้งพื้นที่แผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะ ทำให้มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และเป็นพื้นที่สำคัญของการติดต่อระหว่างผู้คน

1. ภูมิศาสตร์

ภูมิภาคมีแม่น้ำสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำอิรวดี ซึ่งเอื้อต่อการตั้งถิ่นฐาน การเกษตร และการคมนาคม ขณะเดียวกัน พื้นที่หมู่เกาะและชายฝั่งทะเลมีบทบาทต่อการเดินเรือและการค้าระหว่างภูมิภาค

2. การเมืองและการเกิดรัฐ

เมื่อชุมชนมีความเจริญและมีการติดต่อค้าขายมากขึ้น จึงเกิดรัฐและอาณาจักรต่าง ๆ ในภูมิภาค รัฐเหล่านี้มีรูปแบบการปกครองและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่

3. เศรษฐกิจและการค้า

การเกษตรเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันการค้าทางบกและทางทะเลทำให้เกิดการติดต่อกับอินเดีย จีน และดินแดนอื่นๆ สินค้าต่างๆ เช่น เครื่องเทศ ของป่า โลหะ และสินค้าหัตถกรรม มีบทบาทในการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้คน

4. การรับอิทธิพลจากภายนอก

การติดต่อกับอินเดียและจีนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนด้าน

- ศาสนา
- ภาษา
- อักษร
- แนวคิดทางการเมือง
- ศิลปกรรม
- สถาปัตยกรรม
- ขนบธรรมเนียม

อย่างไรก็ตาม ผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้รับวัฒนธรรมจากภายนอกโดยตรงทั้งหมด แต่มีการ **เลือก รับ และปรับใช้** ให้เหมาะสมกับสังคมของตนเอง

5. ศาสนาและวัฒนธรรม

ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู และความเชื่อท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาค เห็นได้จาก โบราณสถาน ประติมากรรม วรรณกรรม และประเพณีต่าง ๆ

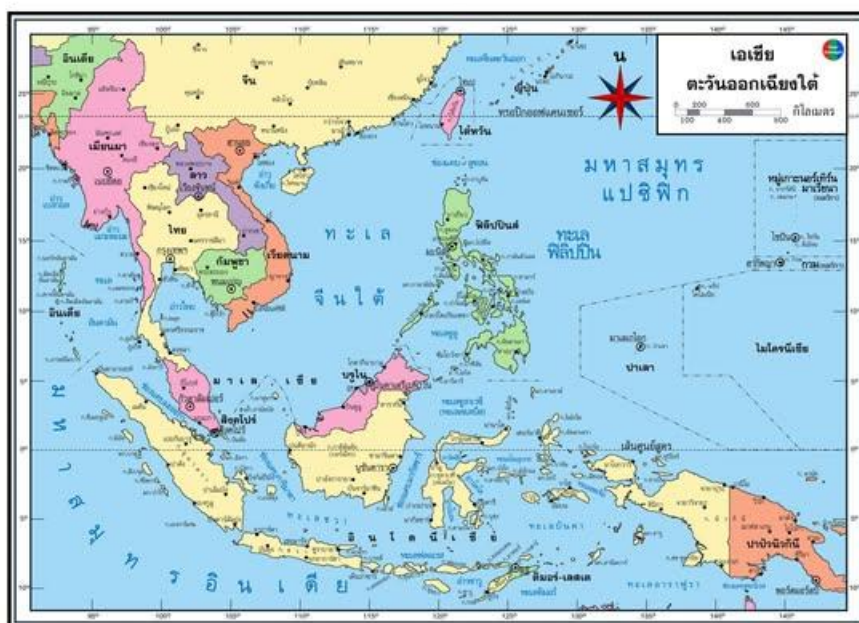
6. ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม

ภูมิภาคมีโบราณสถานและศิลปกรรมที่สะท้อนการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมภายนอกกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ศาสนสถาน ประติมากรรม และรูปแบบสถาปัตยกรรมของรัฐโบราณต่าง ๆ

สรุป

ภูมิศาสตร์ → การตั้งถิ่นฐาน → การค้าและการติดต่อ → การรับวัฒนธรรม → การปรับใช้ → เกิดอารยธรรมที่มีเอกลักษณ์ของภูมิภาค

แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กิจกรรมกลุ่ม

ให้นักเรียนศึกษาแผนที่แล้วระบุ

1. ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. แม่น้ำสายสำคัญ
3. พื้นที่แผ่นดินใหญ่
4. พื้นที่หมู่เกาะ
5. เส้นทางทะเลที่เหมาะสมต่อการเดินเรือ

คำถามวิเคราะห์

“ลักษณะภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่งผลต่อการเกิดชุมชนและการค้าทางทะเลอย่างไร?”

ภาพโบราณสถานและศิลปกรรมในภูมิภาค

กิจกรรมวิเคราะห์ภาพ

นครวัด (กัมพูชา)

บุโรพุทโธ (อินโดนีเซีย)

ภาพโบราณสถานและศิลปกรรมในภูมิภาค

เมืองโบราณศรีเทพ (ไทย)

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกภาพ 1 ภาพ แล้ววิเคราะห์

ประเด็น	คำตอบ
สถานที่/หลักฐาน	
ลักษณะสำคัญ	
ศาสนาหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้อง	
อิทธิพลจากภายนอกที่สังเกตได้	
ลักษณะที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น	

คำถามสำคัญ

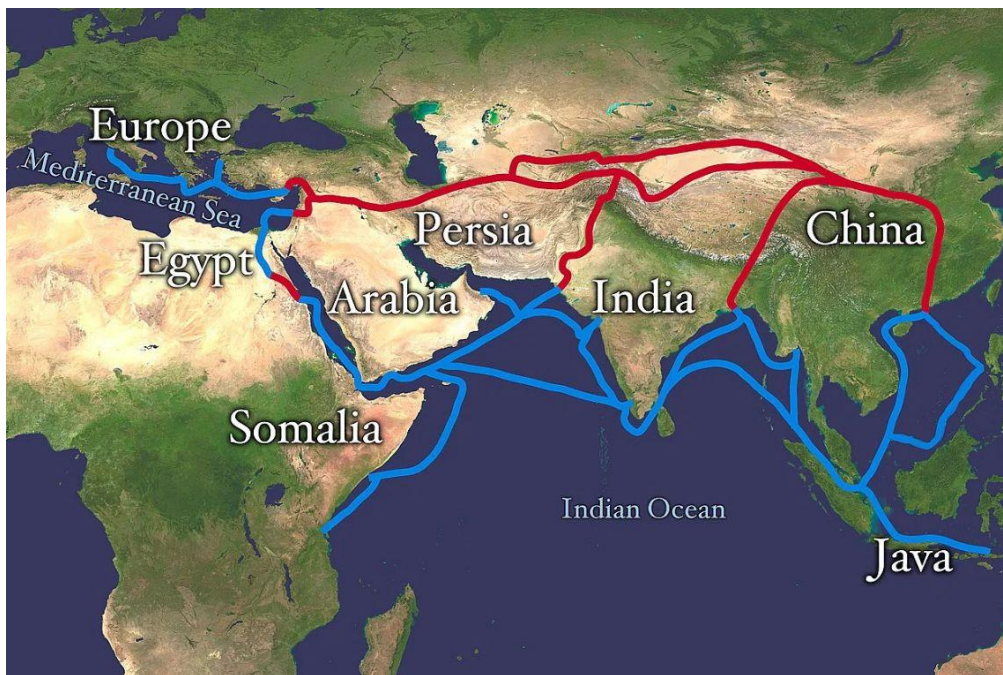
“หลักฐานนี้สะท้อนการรับและปรับใช้วัฒนธรรมจากภายนอกอย่างไร?”

.....

.....

.....

ภาพเส้นทางการค้าและการเดินเรือ

กิจกรรมกลุ่ม

ให้นักเรียนวิเคราะห์เส้นทางการค้าและตอบคำถาม

1. เส้นทางการค้าเชื่อมโยงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับภูมิภาคใดบ้าง
2. เพราะเหตุใดการเดินเรือจึงมีความสำคัญต่อภูมิภาค
3. การค้าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสิ่งใดบ้าง
4. การติดต่อค้าขายส่งผลต่อการเกิดและพัฒนาของรัฐอย่างไร

สรุปความสัมพันธ์

การเดินเรือ → การค้า → การติดต่อผู้คน → การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม → การพัฒนาอารยธรรม

ใบงานกิจกรรมกลุ่ม
ใบงาน เรื่อง วิเคราะห์อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชื่อกลุ่ม สมาชิก

ตอนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญของกลุ่ม

หัวข้อที่ได้รับ

ข้อมูลสำคัญ 3 ประเด็น

1.
2.
3.

หลักฐานที่สนับสนุน

.....

ตอนที่ 2 แลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มบ้าน

หัวข้อ

ข้อมูลสำคัญ

ภูมิศาสตร์	
การเมือง	
เศรษฐกิจ	
ศาสนาและวัฒนธรรม	
ศิลปกรรม	

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์

เติมแผนผัง

ภูมิศาสตร์

.....

การค้าและการติดต่อ

.....

การปรับใช้วัฒนธรรม

อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตอนที่ 4 คำถามคิดวิเคราะห์

“เหตุใดอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีทั้งอิทธิพลจากอินเดียและจีน แต่ยังคงมีเอกลักษณ์ของตนเอง?”

.....

.....

.....

.....

กระตาศสำหรับจัดทำแผนผังความคิด

ภารกิจกลุ่ม : “สร้างแผนผังอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

ให้นักเรียนร่วมกันสร้าง Mind Map โดยมีหัวข้อกลางว่า “อารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

แตกแขนงอย่างน้อย 5 ด้าน

1. ภูมิศาสตร์
2. การเมือง
3. เศรษฐกิจ
4. ศาสนาและวัฒนธรรม
5. ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม

เกณฑ์ผลงานกลุ่ม

- เนื้อหาถูกต้อง 4 คะแนน
- ความสัมพันธ์ของข้อมูล 4 คะแนน
- ความคิดสร้างสรรค์ 2 คะแนน
- การมีส่วนร่วมของสมาชิก 2 คะแนน

รวม 12 คะแนน